

Живот на селу

Сеоска деца

У Србији је почетком 20. века претежно живело земљорадничко становништво које се, када се једном наруши, тешко и споро враћа у уходани ритам живота. Породичне и друштвене улоге мушкарца и жене биле су традиционално подељене и одређене патријархалним односом. Почетак Балканских, и касније Великог рата, знатно су пореметили те односе. Мушкарци су били регрутовани, а на мајкама и сестрама, поред традиционалних кућних послова, остали су и сви сеоски радови. Женска популација на селу, у великој мери незаштићена, нарочито током 1916. и 1917. године, била је изложена свим могућим опасностима. Бројни су примери жена које су са децом и старима остале на имању и биле препуштене на милост и немилост новонасталих околности. Живот на селу био је изузетно тежак, под сталним претњама и малтретирањима окупатора. Домаћинства су била опљачкана, стока заплена, семенски материјал и велике површине обрадиве земље уништени. Окупатори су под своју контролу ставили комплетну пољопривредну производњу, а становницима је забрањена продаја на пијацама. Једно домаћинство могло је да остави свега 300 грама кукуруза дневно и 42 килограма пшенице годишње по једном члану. У таквим условима живот сеоског становништва, претежно жена и деце, све време рата, а посебно последње две године, сводио се на "трку са глађу". Све што се могло сачувати у немилосрдним окупаторским условима жене су очувале. Основни мотив српских бораца био је да се врате својим најдражима, својим њивама, шљивицима, амбарима, кућама. Повратак нимало није био пријатан - опустошена села, спаљени домови, мучени и побијени чланови породице и комшије.

Камена књига предака

Процењује се да је у Србији страдало више од 800.000 цивилног становништва, укључујући жене и децу, а око пола милиона деце остало је без једног или оба родитеља.

Крајпугаши

То су камени споменици, подигнути у знак сећања на часног војника, ратника, мушког члана породице погинулог далеко од кућног прага и завичаја. Проучаваоци ових споменика сматрају их „каменом књигом предака“ пошто је на њима уклесан цео живот погинулог војника.

У страху да ће остати неударе младе девојке су се често удавале за малолетне мушкарце који нису били војни обвезници

На бунару

Породица

Негде у Србији на Младу недељу, 1914-1918.

Послови на селу

Крајпугаш који су подигле мајка и сестра

Покоп мртвих

Почен и неначки посматрачи